

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

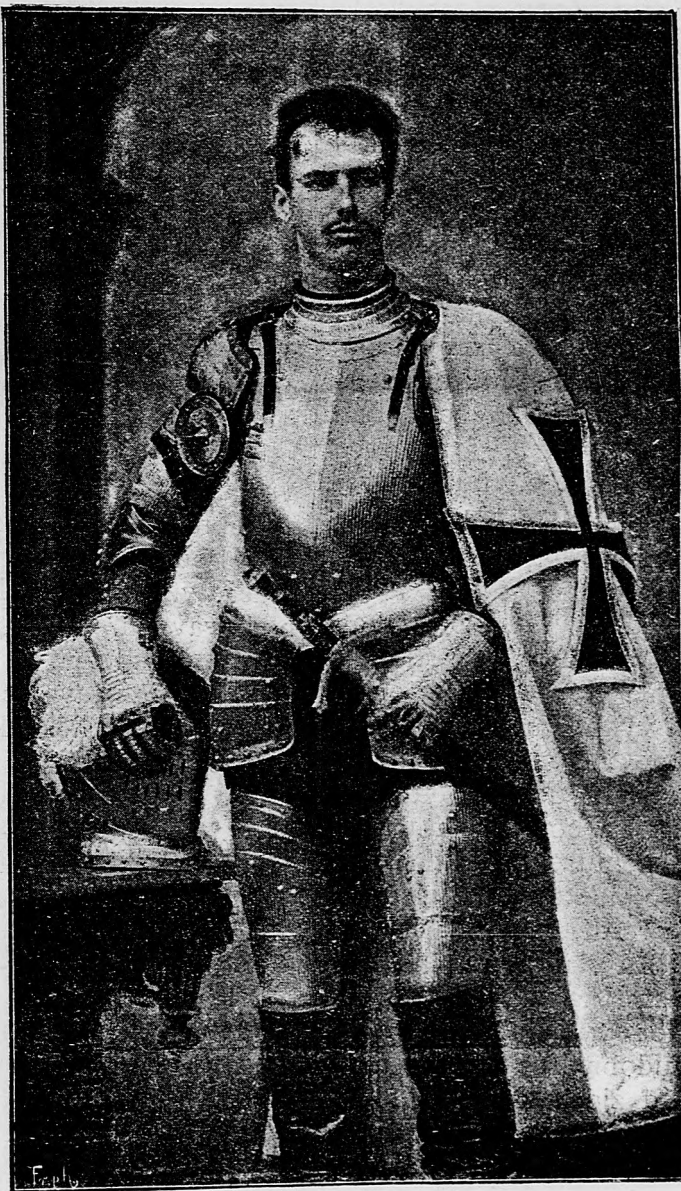
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

<i>Predplatná cena:</i>		Spisujú a vydávajú:	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti
Na celý rok	2 zl. — kr.	MIKULÁŠ LEPSÉNYI	<i>I. ker. Döbrentey-úlica 18.</i>
Na pol roka	1 > — >	a GERHARD NÉMETH.	sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Na štvrt roka	— > 60 >	Hlavný spolupracovník:	Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.
Jednotlivé číslo 4 kr.		FRANTIŠ BLESZKÁNY.	

Čo chce tá ľudová stránka.

Ľudová stránka má to silné presvedčenie, že kresťanské mravy a náboženstvo sú najsilnejšou podporou spoločenstva. Preto ľudová stránka najrozhodnejšie a najsilnejšie sa protiví prúdu nezabožstva a každej takej ustanovizní a zákonu, ktorý nezabožstvu novej vlahy poskytuje.

Ľudovej stránke nadvšetko najdôležitejší je blahobyť krajiny a obyvateľstva, a rozvoj záujmov ľudu zákonitou cestou. Ľudová stránka majúť tú silnú vieru, že všetko to, čo v tejto krajine v záujme lepšej správy je potrebné, na 67-ročnom základe, sa krásne môže dosiahnuť, jestli že ten základ, v duchu jeho utvoriteľa Frant. Deáka sa vykoná, čo sa pösaváď nestalo. Predovšetkým zapotreby je zachovávať h m o t n é (materiálne) záujmy, ktoré včul sú úplne zanedbané. To je smutným následkom mytných úmluv na škodu krajine učiněných, že

EUGEN kráľovské arciknieža v pancierovom veľkomajsterskom obleku nemeckého rytierskeho rádu.

naš ľud není v stave svoje plodiny predať. Výhody mlynom dané činia možným, že oné múku z lacnejšej a horšej pšenice rumuňskej mletú namiesto uhorskej múky dovážajú na svetový trh. (Nebude tu zbytočne poznamenať, že účastinári a majitelia oných výhodných mlynov sú veď všeci židia, ktorí sa práve preto neveľmi starajú, že takýmto zachádzaním kazia úver uhorskej múky pred svetom a škody na milióny spôsobujú krajine. Čo ti dbajú o ľud, len nech oni majú chosen?)

Malého remeseľníka zabila tá mnohonásobná štátna výhoda židovským veľkým fabrikám daná. I úzkostlivému osudu týchto čím skorej musíme odpomôcť, aby nemuseli zobrácku palicu do ruky vziať. Na hornom kraji zvláštne drevený priemysel bolo by treba rozvíňovať, ku ktorému naši slováci majú výborný cit a schopnosť.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiat široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Jednotlivé dorábáče odbory však na rováš druhým nesloboda dvíhať a vyvíňovať, ako ku príkladu to s malým priemyslom urobili, že pre napomáhanie fabričného priemyslu nechali ho skoro na vnivoč výnšt. Ludová stránka zvláštne starosť má o to, aby malého roľníka a menšieho remeselníka nebolo možno vykoristiť, lebo keď tieto dve triedy vyndú na vnivoč, vtedy nauky nevlastenectva budú mať i u nás hojnú žatvu, — a hódmezóvásárhelské pády budú na dennom poriadku.

Ludová stránka i na vyvinutie telesnej sily ludu bude mať zvláštnu starosť a nedopustí, aby za drahé peniaze lud miesto čistého liehu (špiritusu) škodlivú smradľavú babrotinu dostal, najsamprv od štátu, po druhý i tretí raz však od žida. *Ludová stránka tedy za pravé dobro ludu bere na seba boj.*

Ludová stránka chce naspák uviesť pokoj medzi cirkvami a spoločenský poriadok, ponač sústavná sloboda jedine spolu s poriadkom môže obstáť, a kto chce slobodu, ten musí chcieť i poriadok.

Ludová stránka bráni vo vznešenom smýsle rozumenú demokraciu pred demagogiu alebo triezvý lud pred mámitelmi ludu, slobodu pred anarchiou, záujmy pokroku pred revolúciou, náboženskú slobodu, pred náboženskou netrepežlivosťou a zapieraním Boha. Netreba v tejto vlasti roznieťovať náboženskú nenávisť, lež treba lepšie a svedomitejšie sa starať o vnútorné záležitosti, zvláštne ale o záujmy ludu, čo liberálna správa s hriešnou ľahkomyselnosťou zanedbala.

A ktorá že stránka dbá o záležitosť robotníkov a nádenníkov? Ktorá že je to stránka, ktorá by bola pozdvihla svoj hlas v onom smere, aby robotník za vykonanú prácu slušnú mzdu dostal a nie milostnú omrvinku, ktorá najviac ak od hladovej smrti ho uchová? Ktorá že je to stránka, ktorá by sa bola postarala i o chlieb nádenníka, aby nemusel s oštipanými kukuricou sa živorit? Čo, kukuricou? Keď by i tejto len mal vždycky! Ale čože jedia úbohí slováci na horniakoch? Zo slamy a z pilín upečený chlieb! Ludová stránka tieto hrôzy nebude ľahostajne trpeť, lež vyhladá prostriedky i na podporu tej najchudobnejšej triedy ludu. Je síce pravda, že snáď židovskí árendátori a páni fabrikanti o jednu alebo dve tisícky menej vstrčia na konci roka do ukrytu ích Wertheimerovej kasne, ale my si to myslíme, že naši predkovia nie pre rozčuchraných potomkov Poľska nadobudli túto vlasť.

Ktorá že je to stránka, ktorá by záležitosť úbohých vdov a sirôt na srdci mala? Ani jedna!

Jedna každá len sa o seba stará, mysliac si, ako cigán: a ostatné môže vziať i

Ludová stránka bude požadovať tú najprísnejšiu bedlivosť nad majetkom vdov a sirôt.

Ktorá že stránka opatruje za našich časov city vernosti a poslušnej poddanej úcty ku trónu, ku korune, a naproti osobe kráľa? Neodvisliackej stránke bôžkom vždycky bol len Ludvik Koššúth. I vládna stránka sa na Koššútha obrátila, aby môhla prehnaf taký zákonný návrh, o ktorom každý vie, že ho Jeho Veličenstvu netreba. A i včul s Františom Koššúthom trafikuje. Neopovážili sa vyvrátiť ten chýr, že okolnia cesta Františa Koššútha s vládou predbežne bola shovorená a od vlády udobrený podvodný fortieľ na to, aby kráľa takto postrašiac, tým lepšie ho môhli prinútiť, aby potvrdil cirkevno-politické návrhy. To neni vernosť ku kráľovi, lež je to zrada naproti kráľovi. Ludová stránka musí i vernosť naproti kráľovi a panujúcemu domu uprimné pridržovanie sa opatrovať, čo liberálne vladárenie na vnivoč priviedlo.

Tedy veľké a dôležité úlohy čakajú na ludovú stránku. Také sú to úlohy, ktorýchžto rozlúštenie je dôležitou záležitosťou pre lud, pre vlasť a kráľa rovnako, a ktoré liberálna stránka po čas svojho dlhého panovania z čiastky zanedbala, z čiastky úmyselne pokazila.

A preto kto je verným vlasti a kráľovi, kto je pravým priateľom ludu, ten musí zapovrhnuť liberálnu zástavu a musí sa postaviť pod prápor ludovej stránky.

Pod sem dobrý ludu, tu najdeš príbuzné srdcá, vzývateľov Boha verných synov vlasti, obetovavých, hrdinských poddaných kráľa a priateľov ludu.

Táto zástava je zástavou počestnosti, tedy sa pod ňu všetcia, ktorí robíte nároky na počestné meno!

Dr. Aleš Bakonyi,
pravotár.

POLITICKE CHYRY.

Kríza (Rozhoda). Wekeriého vláda zas sa kníše v neistých dňoch pôrodných bolestí. Stolnobelohradské katolícke válné shromaždenie a tam rozvinutá zástava ludovej stránky na toľko pomútila včulajšie židom priateľské stránky, že opravdu hlavu ztratili a veľkú potrebu cítily toho, aby sa o citoch Jeho Veličenstva, ktoré chová naproti ním, uistily. Boly by ľúbily kráľa zas na to upotrebiť, aby svoje postavenie upevnily, aby sa pred obecnstvom na dôveru Jeho Veličenstva odvolávať mohly. Od toho úfaly, že utvorenie ludovej stránky takto obťažia. Za najúčinnivejší prostriedok pokládaly na dôkaz kráľovskej dôvery, keď skrze Jeho Veličenstvo tie cirkevné návrhy už od obidvoch domov

prijaté čím skorej dajú potvrdiť. Preto poslaly hlavného ministra, Wekerlého do Viedne, aby vynútil potvrdenie civilného manželstva a civilných matiek. Wekerle i veľmi sa osmeliac cestoval do hlavného rakúskeho mesta, s tým úmyslom, že lebo potvrdí Jeho Veličenstvo tie návrhy a s úplným víťazstvom príde domov, alebo však celé ministerstvo zadá poďakovanie Dva úplne dni trávil vo Viedni, za ktorý čas doma skoro zimnica lámala liberálov. Asiže títo masnohrcoví víťazi nijakým spôsobom sa nechcú zreknúť moci, ale z inej stránky ľúbili by aj hrdinský sa držať, za isto pokládajúc, že sa im zas podarí Jeho Veličenstvo utisknúť, ako v mesiaci máji. Lež ich udatný general nemnoho povzbudenia priniesol im z Viedne. Potvrdenie návrhov nepodarilo sa mu vynútiť a nemôhol sa ani so svojím postavením rozlúčiť. Podľa chýrov Jeho Veličenstvo pánu Wekerlému povedalo to, aby najsamprv čím skôr dokončili tu včul sa vedúcu hádku o rozpočte krajinských výdavkov, že potom prijme jeho poďakovanie, potiaľ ale nie. Čo sa potvrdenia týka ale neučinilo žiadneho sľubu. Zas tedy visí nos slobodomyselnému táboru, ačkoľvek dali i skrze Františa Košútha porobiť krajinské škandále, aby len tým lepšie mohli postrašiť korunu. Ale kráľ započína prehládaf cez sito a nemá nijakej chuti, aby sa stal hrou pre fortiele slobodomyselných pánov. Dobré je, milostivý náš kráľu, takto je veľmi dobre. Tvoji najvernejší poddaní povždy cítia veľkú radosť, kedykoľvek dávaš nezaznatelné znaky tvojho katolíckeho zmýšľania. Základom trónu je náboženský cit. Kto uráža náboženstvo, ten podkopáva základy trónu. Rozpraš tedy tú liberálnu, náboženstvo prenasledujúcu bandu a vlož do rúk tvojich náboženských verných úlohu vladárnia. Títo nebudú len svoje záujmy vyhľadávať, lež tvoje a záujmy ľudu.

Sedliacka stránka. „Budapešti Hirlap“ ľudovú stránku pomenoval sedliackou stránkou Ferdinanda Zichyho. Tak sa zdá, že to židovské chlapčisko, ktoré ten článok položilo na papier, týmto chcelo tupiť tú ľudovú stránku, ale len seba samé a svoje noviny zhanobilo. Či snáď roľník není ani človekom? Či snáď len židisko má právo utvoriť stránku a si poistiť ochranu svojich vlastných záujmov? Nech i bude pred vami len sedliackou stránkou, nazývajte, posmievať ju, ako chcete, ale za to vám stojíme že nepočestnou stránkou nebude, ako je liberálna stránka. Opravdu zarizivo je to, že jedon židisko z kade noha, z kade ruka, keď i skrze klamstvá hneď sa vyšvihol za millionára, väčšiu časťku obyvateľov tejto krajiny, ctihodné mešťanstvo takto sa opovažuje posmievať. Včul už môžeš vidieť, ty dobrý ľudu, že to veľké slobodomyselníctvo kam nás doviedlo. Ale aj to môžeš vidieť, že liberálna haveď len potial ti je priateľom, pokým ňa vyžiera, ale keď sa ti otvorily oči a si už zuňoval jej jarmo vláčiť, vtedy ti už ukazuje svoje zuby, vtedy i hneď vysvitne, s jak divou nenávisťou sa chová, oproti tebe. Zas sa len dokáže, že naši nábožní veľmoži sú opravdivými priateľmi ľudu. Vedia to i veľmi dobre ti čarbáci, židovskí papľusi, preto každodenne hanobne tupia prastaré magnatské rodiny a dráždia proti nim ľudu, lebo vedia že pokým sa ľud so slušnou úctou chová naproti veľmožom a veľmoži zastávajú ľudu, dotiaľ židovské šibalstvo ňazšie môže získať si platnosť.

Františ Košuth svoje vandrovanie zrazu pretrhol a vrátil sa do Budapešte. Tak sa zdá, že sa zahaňbil pre debrecinský pád, a aby aj inde s podobným škandalom nebolo spojené jeho sa zjavenie, pretrhol svoju obežnú cestu. Alebo snáď to mu prišlo na mu, že na-

proti tým dvom židovským spoločnostiam, na čele ktorýchžto za 25 tisíc zlatých ročného platu stojí, má i nejaké povinnosti? On síce to hovorí, že preto pretrhol svoje tulania sa po krajine, ponevác sa mu krv pustila nosom, ale toto je trochu ňazko uveriť, ponevác na zastavenie krve z nosa potrebnú vodu i v tej najposlednejšej dedine môže práve tak dostať, ako i v Budapešti. My sme náchylnejší to uveriť, že zbadal, že jestli takto pokračuje, rýchlo zoderie svoju vážnosť a preto maširoval domov. Neodvisliacke noviny síce to písali o ňom, že jeho krvácanie z nosa tak ňazké neďuhy mu spôsobuje, že si musí do postele ľahnúť, ale že ani túto reč není možno za vážnu pokladať, vysvitá z toho, že v pondelok na raz mu nič nechýbalo. Asiže v pondelok zložil občanskú prisáhu do rúk mešťanostu *Kammermayera*. Tedy je už uhorským štátnym mešťanom a ako taký môže vziať i účasť vo službe verejných záležitostí. Nezávidíme mu občanske práva, len na to ho prosíme, aby obratnejšie použil svojho vlivu, než posavaď a aby sa očistil od toho židovského obstavenia, ktoré ho obklučuje.

Poďakovanie sa kráľa. Jeho Veličenstvo na ten telegramm, ktorým ho stolnobelohradské katolícke váne shromaždenie pozdravilo a naproti nemu svoju vernosť a poddanú oddanosť vyjadřilo, skrze Hieronymiho ministra to vňutorných záležitostí následovne dalo odpoveď:

Osvícenému pánu Dr. Filipovi *Šteiner*, pápežskému domácemu prelatovi a komorníkovi, cis. a kr. dvornému kaplanovi, údovi vyšieho domu at.d. biskupovi v Stolnom Belohrade.

O vicený a prevelebný pán biskup! Jeho cisárske a apoštolské kráľovské Veličenstvo podľa prepisu kabinetovej kancelárie pod číslom 243 z 19-ho t. m. za lojalitu a vernú oddanosť shromaždenia katolíkov 18-ho t. m. v Stolnom Belohrade sa sídených prostredníctvom Vašej Osvícenosti preukázanú, najvyšší vďak vyslovil ráčlo. Mám česť o tomto Vašu Osvícenosť upovedomiť. Prijmite, Vaša Osvícenosť, vyjadrenie mojej úcty.

V Budapešti 22-ho novembra roku 1894.

Hieronymi v. r.

Nové uhorské manželské právo.

V.

Nie právo manželstva, lež sviatosť manželstva.

(Pokračovanie.)

Manželstvo nikdy nepatrilo do obornej práce štátu. Žeby u rímskych pohanov štát bol upravidelnil manželstvo, na túto námietku odpovedalo slávne katolícke váne shromaždenie v Budapešti: áno, upravidelnil, lež nie čo štátnu záležitosť, lež ponevác vtedy aj náboženstvo bolo úkolom štátu, ako k. p. teraz policia; rozkazoval tedy s ním štát, ako s doplnkom náboženstva, — ktoré tiež pod jeho mocou stálo.

Alebo vezmime si príklad z blížšieho prameňa. V Uhorsku štátne sudcovské úrady konajú, manželské súdy nad Protestantmi.

Lež nie dľa štátnych zákonov, lež dľa pravidiel cirkve protestantskej. To jest štát ho spravuje, lež nie ako štátnu, lež ako jemu sverenú náboženskú záležitosť.

A keby aj štátnou záležitosťou bolo bývalo v pohanstve, v kresťanstve ale nikde a nikdy nebolo. Kristus syn Boží cirkvi ho sveril, a za 18 sto rokov ho jej žiadna moc neodobrала. Len asi od sto rokov chce ho z jej rúk násilne vyrvať nevera a protináboženská nenávisť. Žeby nekedy bol Kristus Pán s týmto štát poveril, o tom nenachádzame nikde ani zmienky. Ešte ani len na ľud sa nemôžu odvolávať, lebo je všade proti nemu. Len revolúcia drží s nim.

Manželstvo na toľko neni naručením štátnym, že ho ani medzi svoje vlastné naručenia nezná kde vteliť. Preto to chmatanie aj v návrhu, že stránky raz na državnú správu (46. §.), druhýraz na súd (54., 156. §§.) a aby zmatok úplný bol, k dovršeniu tohoto všetkého ešte aj na sirotskú vrchnosť (119 §.) odkazuje.

Nie len že toto nezná, lež neni v stave povedať, určiť, čo je právo manželské, alebo čo je to to civilné manželstvo? V tých dlhých 167-ych odsekoch darmo hľadáme na toto odpoveď.

Ale čo má aj povedať? To hovorí, že civilné manželstvo je najvnútornejšia životná spoločnosť muža a ženy. Keď toto tvrdí, povstane tá otázka, jaká je táto životná spoločnosť, či je stála, či dočasná? To nemôže povedať, že je stála, lebo veru väčšia čiastka toho chýrneho návrhu o prestaní a zrušení životnej spoločnosti hovorí (61—130. a 149—164 §.). To sa neopovažuje povedať, že je dočasná, veď je to uzákonenie nemravnosti a potupy. A tu je darobné všetko odvolávanie sa na vážnosť štátu. Lebo keď jednotlivец nemá práva sa takejto životnej spoločnosti oddať, bez toho, aby za nemravného nebol držaný, vtedy ani štát nemôže nikoho na to splnomocniť; ponevác štát neni nič iného, ako súčet ľudí; na toto len Boh môže splnomocniť človeka pod podmienkami a hranicami vyšším cieľom od neho ustanovenými a určenými. Toto ale štátu nedal.

Na žiadny spôsob nepatrí táto záležitosť do rúk štátu, však ani len zákon prírody nepoznajú títo páni, ani len prekážku pokrevnosti nechcú do ohľadu vziať (15. §.). Ačpráve život tisíc odstrachujúcimi príkladmi svedčí, že z pokrevného manželstva najviac chromých, blbých, biednych, chorľavých, zrácových potomkov pochádza. — Aj švec nech zostane pri svojom úkole.

Známe, čo chcú tí liberálni páni. Im by sa to ľúbilo, keby tak bolo aj teraz, ako za čas pohanstva, žeby cirkev štátu bola podrobená.

To by chceli, aby cirkev bola jedon oddiel v ministeriume osvety a náboženstva.

Len že, ctení liberálni páni, keby Kristus Pán bol to chcel, aby cirkev slúžila štátu, pekne by sa bol porovnal s Pilátom, — ako sa pán minister Čáky chcel s prímašom, keby sa bol mohol — a nebol by musel na kríži umrieť. Na toto liberálni páni darmo čhajú.

Nie preto prelialo krv 40 pápežov a toľko miliónov mučedníkov, lež preto, aby cirkev slobodná a neodvislá bola. Aby mohla povedať aj mocnárom čo je pravda, čo slobodno, čo neslobodno, čo je čnosť, a čo hriech!

Toho sa nech nebojá, žeby cirkev potlačila štát, ale aby aj štát nepotlačil cirkev, to my dokážeme, my k samocitu sa zbudiaci milióny veriach!

Známe, žeby po tomto nasledoval jedon mohutný krok: manželstvo vyrvať z právneho kruhu cirkve, preto toto, ako ústavní občania, trpeť nebudeme. Nech nám nehovoria liberálni páni, že preto môže každý zadržáť pravidlá svojho náboženstva, ale štát len nemôže trpeť, aby osmoraké právo manželské, totižto katolícke, grécko-katolícke, protestantské, unitárske, židovské atď. bolo v krajine, ktoré sú často protiva jedno druhému, tak že nekedy to isté manželstvo dľa pravidiel jedného náboženstva je platné, dľa druhého nie.

Čudná je to reč, ľudí na to zvädzať, žeby sa v manželských záležitosťach o to nestarali, čo im prikazuje ich náboženstvo, a sľubovať im rozlúčenie, nové manželstvo, jestli že zapovrhnu prikazmi ich náboženstva, a predsa to povedať, že jak chcú, môžu aj ich náboženstvo podržať. Toto je reč farizejská. Aj len pohani sa statočnejšie vyjadrili, lebo rovne vyslovili: alebo obetuj modlám, alebo zomreš! Lež nepovedali, keď aj obetuješ, môžeš kresťanom zostať.

Že toľko rozličných manželských práv máme, za to nemôžeme, Kristus Pán len jedno ustanovil. Toto my aj teraz v podstate nezmenene máme.

Keď štát prijal a uznal práva manželské tých rozličných od cirkve odpadlých vierovyznaní, týmto sám zamotal to manželské právo, ktoré prv jednotné bolo. Príčinu tohoto nemôže na nikoho, len na seba uvaliť. Ani to nemôže povedať, žeby ho cirkev nebola upozornila na neresti, ktoré z toho povstať musia. Tomuto sa teraz už nedá tak odpomôcť, ako to Prokrustes zbojnícky náčelník attický učinil, ktorý mal jednu postel a koho na ceste zajal, toho do nej položil a ktorý väčší bol, tomu toľko urezal z nôh, kým sa do postele nezmesť; keď ale neкто menší bol, toho údy dotiaľ rozťahoval,

čo aj hneď všetky články sa povyvracaly, dokiaľ koniec postelie nedočiahol. Práve takto by chcel aj štát učiniť s právom manželstva: s jedného chce odrezať, a k druhému pridať, potom bude z celého kaša z vody, ktorú nik nechce, iba Kalvíni, za malý priepitok, jestli im totižto štát pomôže deti prinútiť, aby sa na Kalvínov obrátili.

Biedy dosť, to je isté. O proti tomu není inšieho lieku, ako manželstvo za sviatosť uznať, aspoň poľažmo na tie manželstvá, v ktorých sú Katolíci zaujatí; lebo sa toto na Božom práve zakladá. Právo štátne sa môže hodiť k Božiemu právu, ale naopak nie.

Keď Protestantov nemôže prinútiť, aby toto prijali, a oni žiadajú, aby manželstvo štát upravidlnil, to nemôžu prekaziť, lebo spravdli- vosť sa nikomu nemôže vnútiť, keď ju sám neprijme.

Oni sa môžu dľa ich vierovyznania podriaďiť právu štátu, pretože hovoria, že je manželstvo štátna záležitosť. Oni sú ani nie viazaní, sami si stavajú právo a dľa ľúbosti ho menia.

Aby sa ale nemravným, len zo zájmu pochádzajúcim náboženským čarám (zámenám) koniec urobil, nech vysloví štát, že čarovaním náboženstva v manželskej záležitosti sa nikto nemôže osvedčiť, že pod právomocnosť cirkve katolíckej nepatrí.

Týmto nariadením by Uhorsko prestalo byť skladiskom manželských smetí pol Eúrópy.

Pozostávajú nám ešte miešané manželstvá. A toto je ten najtvrdší orech.

Keď štát skutočne chce slobodu svedomia, stály pokoj a obstojný stav, tak sa nech nemieša s rozkazom do tejto čisto svedomia sa týkajúcej otázky. Lež nech poverí s tým do manželstva stupujúcich, aby si to medzi sebou a s ich cirkevnými vrchnosťami pokonali. Nech písobne udajú načom sa ustálili a keby sa nekedy ohľadom civilných následkov manželstva štát mal zastarať, táto úradná listina nech slúži za základ pokonávania; do otáziek ale svedomia sa týkajúcich nech sa nikdy nemieša, lebo nie len že poriadok nezavedie, lež len zmatok a pohoršenie zapríčiní.

Prítomné smutné skúsenosti nech nás múdrejšími učinia na vždy.

S týmto prirodzene by prestal LIII. č. z. z roku 1868, a ztratil by váhu aj Čákyho predpis, tento prameň všetkých nerestí.

Jestli sa Kalvíni domnievajú, že s týmto veľké výhody ztratia, nato len to môžeme odpo- vedieť, prečo neostali ticho sedieť, keď v takom výhodnom postavení sa nachádzali, prečo sa

stali zradcami a prečo chceli násilnými byť. Mohli vedieť, jaký je čudný tento svet, nekdy práve tí padnú do jamy, ktorí ju iným kopali!

(Pokračovanie nasleduje.)

Soblahov, trencianská stolica.

Otvorený list na ct. voličov obcí: Soblahov, Kubrica, Kubra, Opatová, Opatovce, Bella, Bobrovník, Biskupice, Nosdrkovce.

Za tú oddanosť a dôveru dňa 15-ho novembra v Biskupicách pri volbe stoličného výboru mne preuká- zaná srdečné podakovanie v týchto milých novinkách verejne vyslovujem; preto, pretože pre uštipačné na- liehanie na moju osobnosť, aby proti môjmu chara- kteru, vašej dôvery sa zreknúť a vás zapredal, — zu- tekať som bol prinútený.

Ďakujem predne pánom Richtárom a Podrichtárom, ktorí z väčšej stránky v úrade sošediveli, skrze svoje statečné uradovanie mnohé zásluhy si získali, ktoré aj dovčul boli vždy uznané, ale pri tejto, pre p. hlavného služného nešťastlivej volbe k zabudnutiu prišli, vaše ale mená pre mňa do čiernej knihy sa dostaly. Beda vám! slyšali ste vyhrážky p. hlavného služného zabu- dnuvšieho zákon trestnej knihy pod č. 178. §. proti nadužívaniu úradnej moci znejúci. Ako ste sa opová- žili na toho kňaza hlasovať, ktorý sa nechcel na shro- maždení liberálnom s vami Judášom svojej viery stať, ktorý mal smelosť s vami tým na Boha zabývajúcim Pánom do uší zakričať: „Nepotrebujeme civilné man- želstvo!“

Ďakujem aj ostatným cteným voličom, že bez rozdielu vyznania, bezziskne pri všetkom natiskániu ceduliek svorne na mňa hlasovali a v hanbe zostať ma nenechali. Avšak nesmiem zabudnúť ani na tých voli- čov ktorí na rozkaz p. hlavného služného už docito- vaní, už na vozoch privezení boli, a ktorí ačkoľvek ma ani nevideli, predsa na mňa votizovali. Bolo to osved- čenie samostatných, statečne smýšľajúcich voličov, ktorí otvorili svoje oči, a zbadali, že už je tu čas dľa svo- jeho rozumu a dľa svojeho srdca činiť, na svojich no- hách chodiť a nedať sa za nosom vodiť. To je istý znak i pre budúcnosť, že ešte není všetko ztratené, jestli tak vždy svorní budete, všetko si zpiatky vymô- žete: slobodu viery, svedomia a práv ústavou zabez- pečených!

To ale krutý bôj a mnoho seba zaprenia bude stať, avšak tým sladšie bude ovocie výfazstva. — Bár by všade pospolité ľud takto zmýšľal. — Bár by jedna myseľ, jedno srdco viedlo voličov kresťanských ku tomu, ktorý s nimi cití, ktorý ku ním pre Boha srdco má! Kým sa toto všetko na tento spôsob nepremení, z hĺbky srdca k nebesám volajme: »Emitte Spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae.« »Vylej na nás Ducha tvojého a pretvoreni budeme — a obnovená bude tvár zeme!« Aby to, v čom ma ten istý Duch sv. zalúbenie, čo je i pred Bohom i pred ľuďmi schvá- lené, vám aj v plnej miere udelil: »svornosť braterskú, milovanie bližných a dobre snášanie sa v stave man- želskom« (Sirach, 25. 1—2).

Andrej Šujánszky Bucsek.

Skandál v Debrecíne.

Deň 18. novembra r. 1894. na vždy pamätihodný zostane v dejinách uhorského katolíctva.

Zlatými písmenami zaznačiť si musí katolíctvo Uhorská deň tento, ponevadž 18. novembra rozvinul gr. Ferdinand Zichy **zástavu ľudovej stránky** na shromaždení katolíckom v Stolnom-Belohrade (Székesfehérvári).

Od tohoto dávno očakávaného dňa skvelo veje **zástava chudobného ľudu**; lebo až do teraz skoro všetky zástavy, pod ktorými páni ablegáti veselo si podskakovali na snem, neviaľy za ubohý a utláčaný **ľud**, ale za nenasýtné vrecká panov ablegátov. Áno, mnoho je takých panov ablegátov, ktorý pri voľbách hory-doly sľubovali svojim voličom; jaknáhle však zástavu svoju šťastlivo do Budapešti dopratali, už zabudli na oklamaných voličov svojich; ani odpovede nedali mnohí *svobodomyseľní* páni, trebárs sa voličia tisícmi a tisícmi podpismi obracali na nich; ba trebárs i **na písme** sľúbili niektorí páni ablegáti, že budú hájiť sväté naboženstvo voličov svojich, predsa, keď na hlasovanie prišlo, bojazlivo von uskočili a tak *vlastnoručný svoj podpis* zrušili.

Ľud slovenský, mnoho- a mnohokrát oškľivo oklamaný, teraz už vie, komu má veriť. Nie tej zástave, ktorú mu hladní kortáši a svoje vlastné sľuby a podpisy rušiaci ablegáti do očí pichajú, lež zástave tej, na ktorej niet žiadneho klamstva, žiadnej oškľivej škvrny; zástave tej bude veriť ubohý ľud slovenský, ktorú 18. novembra gr. Ferdinand Zichy v kruhu 12 tisíc neohrozených katolíkov a opravdivých vlastencov vytýčil v Stolnom-Belohrade na shromaždení katolíckom.

Pravda že sa toto smelé a odhodlané vystúpenie ľudu nepačí pánom *slobodárom* a potajomne pracujúcim *slobodným murárom* a jejích tovarišom, *židom*.

Neni toho oškľiveho mena, ktoré by v diabelskej zlosti svojej neboli sypali *svobodomyseľní* panáci na shromaždenie katolíkov v Székesfehérvári.

Neni tej pekelnéj vymysleniny, ktorú by vládne a židovské noviny a žurnále neboly kydaly na vodcov shromaždenia katolíckeho: na grófa Zichyho a na belohradského biskupa Steinera.

Človek ozaj nevie, či sa má pajediť, alebo radšej chutno zasmiať nad vyčinaním vládnych a židovských žurnálov a nad bezočivými táraninami, ktoré do sveta púšťajú z oškľivej huby svojej.

Počujte katolíci slovenskí!

Vládne noviny „Nemzet“ 20. novembra písaly, že tí páni, ktorí shromaždenie katolíkov v Székesfehérvári usporiadali, veľkú „politickú zaslepenosť“ preukázali a že vraj na shromaždení tom, len sama „**hlúpa zgerba ľudu**“ zväčša bola zastúpená a na túto „**hlúpu zgerbu apellovali**“ vraj tí páni vodcovia katolícki.

Ešte krajšie spievaly jeremiadu židovské noviny. Tak na príklad „Pester Lloyd“ 20. novembra písal, že na spomenutom shromaždení katolíckom, „agitácia (búrenie) sa dialo **proti pokoju, mieru a svornosti uhorského štátu**“; že vraj shromaždenie katolícke sri dli „aristokraticko-ultramontanskí **bosoráči**“, za ktorými vraj nestojí „väčšina katolíkov“ verných zástave liberalismu, ale len vraj „**hrstka maródov**“ (pokaličených vojakov); ba na tolko sa zabudly tieto židovské noviny, že vytýkaf sa opovážily cisarsko-kráľovskému *velknížati Jozefovi*, že katolíckému shromaždeniu pozdravujúci a ďakujúci telegramm milostive poslal a svojim skvelým menom vyznačil vraj túto **„revolucionárnu propagandu!“**

Shrozte sa katolíci! Tí vaší bratia, ktorí na shromaždení katolíckom s hlbokou pokorou pozdravili apoštolského **kráľa** a sväté svoje práva bránili cestou **zákonitou**, sú — ako ten žid písal — **revolucionári!**

Ale nie! Odpustite túto oselskú hlúpotu židovským žurnálom. Ten žid, čo to písal, možno bol napitý a tak nevedel, čo táral. Áno, nevedel ten žid, čo sa robilo v Székesfehérvári a čo sa robilo — **v ten istý deň v Debrecíne.**

Čujteže bratia drahí! V ten istý deň t. j. 18. novembra, keď katolíci shromaždenie držali v Székesfehérvári, v ten istý deň shromaždení boli i kalvíni okolo pána **Františka Košutha v Debrecíne.**

Toto shromaždenie debrecínske nech otvorí oči všetkým, ktorí zdravé oči majú. Na tomto shromaždení debrecínskom stal sa ten **ohromný škandál**, v ktorom židovské noviny za úplné dva dni hlboko **mlčaly**. Na tomto shromaždení debrecínskom páni kalvíni dovolili si taký kúsok, aký v žiadnej krajine bez prestu ostať nemôže. Na tomto shromaždení debrecínskom hlboko bol **urazený náš apoštolský kráľ uhorský**. Lebo keď pri stôle sedeli s Františkom Košutom páni kalvínski vlastenci, jedon kalvínsky kňaz pohár zdvihnúť *na vlast a na kráľa*; a čo urobili ktorísi „vlastenci“ tam prítomní? Ani si pripíť nechceli s rečníkom, ani hore nestali, keď bolo meno kráľa spomenuté, ba na miesto zdravice rozkázali cigáňovi zahrať tú „starodávnu vlasteneckú“ nôtu: Jaj de huncfút a német, (Hej, či je huncfút nemeč.)

Človek, verný vlasti, verný kráľovi uhorskému, nevie čo si má pomysleť nad takýmto hnusným „vlastenectvom“.

Nenašlo sa medzi tými páňmi „vlastenci“ (hazafikmi) ani jedného, ktorý by bol svoje pohoršenie vyslovil nad týmto drzím urazením kráľa. Ba, keď pripíjali Fr. Košuthovi, všetcia hneď hore vstali a oduševneno éljenuovali; a aby škandálu debrecínskému ešte nebol koniec, večer všetky okná, ktoré neboly k úcte Košutha osvetlené, povybíjali a konečne kráľovi nie uhorskému, lež **talianskému**, teda cudzému, pozdravujúci telegram poslali.

Nechže by takýto kúsok *slováci* boli vyviedli! Bolo by škrekú, vresku vo všetkých žurnálov. A predsa, žurnále niektoré za úplné dva dni hlboko **mlčali** o tomto debrecínskom škandále a konečne keď škandál ten utajíť sa nedal, vec udusiť a zmenšovať sa usilovali a meno toho pána „vlastenca“, ktorý tú úrazlivú nôtu rozkázal, po teraz **nevyšlo na javo**.

Takúto „spravodlivosť, rovnoprávnosť a slobodu“ hľášu tie *svobodomyseľné* žurnále.

O škandále debrecínskom čušaly, ale gr. Zichymu a všetkým katolíkom v Székesfehérvári shromaždeným, ba všetkým občanom uhorským, ktorí zástavu **stránky ľudovej** nasledovať zamýšľajú, oškľivo nadávali do komediantov a do nebezpečných **revolucionarov**.

V skutku poučlivé jest porovnanie Székesfehérváru s Debrecínom.

Gr. Zichy a všetcia katolíci, ktorí kráľovi uhorskému vernosť a oddanosť tlumočili sú komedianti, zaslepenci, ba nebezpeční revolucionári. František Košuth ale a jeho spoločníci pri stole debrecínskom shromaždení, ktorí ani slovom nezazlievali zneuctenie a nehaneblivé posmievanie uhorského kráľa, to sú azda všetcia dobrí vlastenci a osvietení páni?

Katolíci na shromaždení székesfehérvárom boli buriči a zlí vlastenci, ultramontáni ponevadž *za vrchami* vraj pozdravili pána svojho, rímskeho pápeža; ale debrecínski kalvíni, ktorí talianskému kráľovi, tiež *za*

vrchami prebývajúcemu, poslali telegramm pozdravujúci, to sú všetci výborní „hazafici?“

Gr. Zichy, ktorého vraj len »hlúpa zgerba« nasleduje, jest »hlúpy komediant«, lebo vraj pri hrobe sv. Štefana, prvého kráľa uhorského, komediu vystrája so »žltými kostiami« prvého kráľa nášeho; ale Košuth, ktorý ešte **ani len občanom** uhorským není, a ktorý verejné zneuctenie kráľa uhorského ani len slovičkom nezazlieval, to je Messias slobody uhorskej?

Zástava gr. Zichyho, zástava **ľudovej stránky** jest vraj čierna a smrť zvestuje uhorskému štátu; či zástava debrecínska jest plná života, lebo pod ňou cigán s huslami po „vlastenecký“ zhanobil kráľa?

Keď kráľovské veľknieža, Jozef, poslal telegramm katolíkom do Székesfehérváru, to vraj náramné rozhorčenie zapríčinilo v Uhorsku; ale keď debrecinčani poslali pozdrav cudziemu kráľovi, to náramnú lásku k vlasti roznieťilo? Keď katolíci prosia svojho apoštolského kráľa, aby nepodpisoval návrhy náboženstvo katolícke urážajúce, to je drzá „opovázlivosť;“ keď Wekerle beží do Viedne za podpis a keď debrecinčani žiadajú si čím skôr podpis kráľov na civilné manželstvo, to je láska ku kráľu?

Keď katolíci pri hrobe sv. Štefana náboženstvo svoje zákonným spôsobom bráňa, vernosť ku kráľu prisahajú a kráľa za ochranu prosia, to je všetko len »zaslepenosť hlupej zgerby a politických bosorákov:« ale keď Košuth navštevuje dediny, mesta a kostol debrecínsky, v ktorom r. 1849. 14. apríla Ludvik Košuth kráľa s trónu shodil, to je horúca láska k vlasti?

Na sneme pýtal sa lavičiar Otto Hermann, že akým právom katolíci opovážili sa telegramm poslať na kráľa; ale akým právom poslali kalvíni debrecínski pozdrav kráľovi talianskému, to sa nepýtali. Tento istý pán ablegát zakázal chce katolíkom reliquie a sväte kríže **boškávať**, lebo sa vraj týmto boškávaním chytľavé nemoce rozširujú; ale keď pánu Košuthovi v Debrecíne ruky boškávali a keď páni kalvíni v kostoloch svojich pri »večere pána« **z jedného kalicha pijú všetci**, to sa nesmie zakázat?

Toto je tá vychýrená »svobodomyseľnosť a rovnoprávnosť.« A takíto páni opovážujú sa katolíkom na oči vyhadzovať, že vraj katolíci škodia jednote uhorska; že katolíci škodia vážnosti kráľa, lebo vraj viac veria pápežovi ako kráľovi; že vraj katolíci celý snem uhorský podriadiť chcú pápežovi; že pokoj a svornosť krajiny búra; že sú katolíci revolucionári, ktorí sa vraj o vážnosť koruny nič nestarajú atď.

Keď na sneme pýtali sa pána Wekerleho čo v katolíckom shromaždení a v **ľudovej stránke** zmýšľa, odpovedal, že je to **nebezpečný** pohyb pre vlasť uhorskú. Nuž pravda že je to nebezpečné pre pánov ministrov a jejich verných potrimiskárov, keď sa chudobnému ľudu oči otvárajú, keď sa katolíci z dlhého spánku svojho prebúdzajú a rozvrzaný vôz „svobodomyseľnej“ vlády viac už **tisťat** nechcú.

Katolíci celého uhorska teraz nádej svoju len v apoštolskom kráľovi svojom skladajú. Náš dobrosrdečný a vznešeného ducha vždy preukazujúci kráľ vidí teraz, kam priviedli uhorsko a pokoj krajiny tí páni, ktorí na liberálnom srdci svojom len civilné manželstvo, recepciu židov a slobodu beznáboženstva nosili.

Pán Wekerle bežal tamtú sobotu do Viedne, lebo kráľ civilné manželstvo tak chytro nepodpisal, ako to páni liberáli očakávali.

Nezúfajme drahí bratia! Náš dobrý kráľ tiež vidí, čo sa robilo v Székesfehérvári a v Debrecíne.

Nech slobodno veje zástava ľudovej stránky! J.

I já som ľud.

Na katolíckom válnom shromaždení v Stolnom-Belohrade rozvinuli tú zástavu, na ktorej je napísané toto: ľudová stránka. Rozvinuli však túto zástavu spolu biskup, veľmoži, vzdelaní, remeseľníci, roľnícka a robotnícka trieda. Ejhľa ct. čitateli: toto je ľudová katolícka stránka.

Čože je ľud? Gr. Ferdinand Zichy povedal, že je i on ľud! Není možno, lesklejšie a objasňovavejšie slovo vypovedať vo vážnych hodinách porodných bolestí strankového života, nežli to, ktoré ten najpovolanejší zastupiteľ vysokých stavov pred tvárou krajiny slávnostne ohlašoval, že je i on ľud!

A toto je pravé! To je ten oslobodujúci, to je ten smerodajný veľký ohlas. Mnohí sa trápili nad tým, že ľudová stránka bude stránkou papuľnatej; halenosmrďavej, veľké požiadavky majúcej a málorozumnej, posbieranej, nepokojnej zgerby; oného ľudu, ktoréhožto jedinou nádejou je dychtiť na majetok statkárov; toho ľudu, ktoréhožto náruživosti pobúrili jednotliví nepokojní kriklúni, a ktorému snáď ešte len motyku a kosu treba do ruky chytiť, aby sedliacke vzbúrenia minulých století zas priviedol na povrch. Mnohí hlavou kývajúc čítali tie ohlasy na utvorenie ľudovej stránky povzbudzujúce a keď noviny odložili na stranu a zamysleli sa na kaderavom dyme svojej fajčky, snáď v onom belasom obláčku, jako v nejakom sne, tam videli boj olúpenej chudoby, proti statku a majetku a sami sebe rekli: ejhľa toto je ľudová stránka!

Ku takejto ľudovej stránke vysoká aristokracia alebo vysoké stavy sa opravdu nemôžu pripojiť.

Nuž ale už darmo robia mátohu z ľudovej stránky! Gróf Ferdinand Zichy roztrieskal tých mnohých do uší hučiacich; bojazliví liberálni vrabci, ktorí z ľudovej stránky urobili strašidlo na vrabce a i veľmožských orlov krvavou papuľnosťou, kriklúňstvom, mestských pánov ale kňazským násilníctvom a kňazskou premocou chceli postrašiť, na tom sa zbadali, že sú to veru není bojazliví, ponevác čisto vidia.

Čisto vidia, že ľudová stránka není, ako hovoria — stránkou kriklúňstva; čisto vidia, že ľudová stránka není stavaním sa nižších tried oproti vyšším; — že není bojom nôh a rúk oproti hlave a korune; — není bojom stebľa a listov oproti kvetu; lež, že je ľudová stránka bojom celkosti uhorského ľudu, je bojom oného celého vznešeného telesa proti krvocicajúcim pijavicám, — je bojom onej celej vznešenej biliny proti husenicám, ktoré pijavice a husenice liberálne hospodárenie nám na krky valí v liberálnom panovaní kapitála a tyrannskom panstve peňažnej aristokracie.

Liberálne hospodárenie a jemu za päťami chodiaca peňažitá aristokracia práve je takým nepriateľom rodenej aristokracie, ako roľníkovi a robotníkovi.

Posavád to bola galiba, že liberálni novinkári o spozorovanom búrení sa v nižších triedach ľudu radi to vyhlasovali, že tieto triedy proti veľmožom a majiteľstvu sa búria; horkyže sa búria proti týmto; jestli že sa proti nekomu búria, tak tento neкто je peňažné panstvo, to je vadenie kapitálu. Už ale majiteľstvo skrze moc peňazí a síce nemravnú moc sa zdvihnuté a veľkých pánov na burze a špekulácii zbohatnuvších nesloboda pomiasť s početnými majiteľmi národa a ešte menej s jeho kvetom a korunou, s rodenými veľmožmi. Jedon veľmož, gróf, barón môže ochudobneť, predsa je aristokrata, predsa je len veľmožom; kdežto oprotivne barón Hirsch, Deutsch a Haas môžu stavať paláce, predsa len kadejakými židákmi ostanú.

Správom tedy povedal gr. Ferdinand Zichy, že je i on ľudom. Ano aj je. I on je ľud, je údom ľudu. Uhorská aristokracia alebo veľmožská trieda je kvetom nášho ľudu; tedy je našou. Či spolu patrí ruža ku ružovému pňu? nuž jestli že áno; vtedy i uhorská aristokracia smelo môže k ľudovej stránke pristať!

Ottokár Prohászka.

O pomocných spolkoch pre roľníkov a remeselníkov.

(Pokračovanie).

Prv, jak bych stanovy spolkov pomocných uverejnil, ešte ráz sa vrátim ku vysvetleniu výhod, ktoré pre ľud zo spolkov týchto vyplývajú.

Tak uprimne, tak srdečne som zaujatý za založenie týchto prostriedkov ku spase ľudu vedúcich, že bych si žiadal, aby skromné slová moje v každom nepokazenom srdci sa ozvaly a všetek ľud ku samobrane povzbudily.

Uskutočnenie sa týchto mojích žiadostí za tak veľkú odmenu, tak veľkú slávu držať budem ako keď veliteľ vojska veľkú bitku vyhrá, a s týmto víťazstvom uznanie si vydobyje u spoluobčanov svojích.

Niektorej dedinky obyvatelia, ktorých počet 300—500 duší obsahuje, dlžní sú na príklad 1000 zl. či židom v obci jejich bývajúcim, či sporiteľnám. Od týchto 1000 zl. platia ročitého interesu 80 zl. Keďby ešte len týchto 80 zl. platili čo zákonný úrok, ešte by dosť dobre bolo. Ale dlžníci musia veriteľom svojim aj jeden alebo dva dni so svojou lichvou orať, ženy alebo dievky musia veriteľom zemáky okopávať, aneb inšiu poľnú prácu vykonávať. Dlžníci nesmia inde tovar, pálené atď. brať, len u svojích veriteľov. Tak zachytili do dráp svojích utrápeného dlžníka, ako polyp zvierá to, ktoré do hlbyny morskej padnúc, kroz tisícere ramená ohyzdného polypa zachvátené je.

Dreva narúbať, židovke pomáhať šaty prať atď., to všetko konať musí biedny dlžník zdarma. A keď nesvedomitý veriteľ telesne už človeka svojho opanoval, usiluje sa pozbaviť otroka svojho aj političnej slobody.

Keď prindeš do Trenčína na stoličné zhromaždenie, myslíš si že si v Jerusaleme; žid o žida opretý, ako múr stojí a čakajú na heslo, aby mohli űljhenuvať. A revú potom tak silne na každé predloženie právomocnosti, že až do plaču si pohnutý nad týmto hazafišágom!

A odkiaľ pochádza toto množstvo recipovaných týchto árpádovcov?

Odtiaľ, že keď sa blížia volby stoličného výboru, riditelia sporiteľní, židia a týmto poddaní úradníci naložia biednému ľudu, aby na toho

Icika, alebo na oného Šimka votizoval, lebo ináč mu vypovedia kapitál. A biedny sedliak, aby „pána“ svojho nerozhneval, tak hlasuje, ako je naložené.

Násilnosti pri týchto volbách spáchanej podobná je aj tá, ktorú pri volbách ablegátov páchajú.

Nech sa v tejto tak hmotne, jak duševne ožebračenej obci pomocný spolok zriadi, a obec tá nech má 1000 zl. dlhoby, čo sa stane?

Jestli spolok už dosť je silný, dlžníci vypožičajú si peniaze zo spolku; ponač tu platia len 4%, na miesto 80 zl. ročitého interesu, budú platiť už len 40 zl. a aj týchto 40 zl. nepôjdu preč z rúk členov spolkových, lebo zostanú medzi údami.

Nebudú museť veriteľom mnohú prácu zdarma vykonávať, potrebný tovar, pálené atď. môžu, kde chcú kupovať, a práva svoje političné slobodno užívať, slovom zhodia s krkov svojích vlka, ktorý však vždy do včulku len do baránkovej koži sa obliekal, kedy koľvek sa k ľudu blížil.

Za pár rokov ubiedená obec celkom inšiu tvárnosť ukáže; ľudia síce dlhoby mať budú ale s tým velikánskym rozdielom, že do včulku dlžní boli cudzému, a včul dlžní budú samým sebe. Drahý ľudu môj!

Keď si založíš spolok pomocný, budeš v stave pomáli dlhoby tvoje vyplatiť, a neodvyslost si vydobyť.

Vidme zas iný spasiteľný výjav pomocných spolkov.

Mnohý sedliak buďto pre krčmové dlhy, buďto pre inšie neprajné okoličnosti, ktoré snáď z nerozumného gazdovania vyplývajú, prinde, ako sa hovorí na buben.

Roličky jeho na 100, 200, 400 zl. šacované majú byť predaté. Obyčajne krčmár je ten výťaz, ktorý takéto malé majetočky kupuje, a potom za dobrý rebach zas druhým odpredá, lebo o mnoho ľachšie je pálené zo suda do flašky nalievať, ako pri obrábaniu podlých rol sa trápiť. Tam istý je výrobok, tu tak rečeno istá škoda.

Pri predaji takýchto malučkých sedliackých majetkov spolok pomocný vznešené má povolanie. Pohnutkou ku kúpe takého majetku není rebach, lež čiro čistá láska kresťanská, ktorá blyžnému svojému pomôcť si žiadá.

Spolok odkupí na verejnej snáď licitácii majetok v cene tých istých peňazí, v ktorých majetok zpátky dá bývalému majiteľovi; nežiadá žiadon výrobek, uspokojený je s tým velikánskym interesom, že jedného zo spolubratrov svojích od žebračkej palici ochránil. Majetok ďalej si obrába predošlý majiteľ, ročite platí istú summu

peniazí, s ktorou za niekoľko rokov spätky odkúpi bývalu nepohnutelnosť svoju.

Kto by bol v stave vysloviť radosť tú, ktorú pocítia údovia spolku pomocného nad tým, že ubohú rodinu, bratra svojho zas na nohy postavili?

Nielen hmotný dobrobyt bližného svojeho podvihnú, lež aj srdca svoje v krásnej čnosti lásky kresťanskej cvičia a deťom svojim obzvláštny príklad veľkodušnosti ku nasledovaniu predkladajú.

Slze vďačnosti so stránky zachráneného bratra za odmenu volajú do neba, ktoré hojným požehnaním odpláca dobrosrdečnosť údov spolkových. . . . Všetko toto, čo som spomenul, užitočné bude len takému roľníkovi alebo remeselníkovi, ktorý tak rečeno bez vlastnej chyby upadol tak hlboko, že majetok jeho predať museli.

Korheľovi, ktorý viac chodí do krčmy ako do kostola, ktorý častejšej počúva v krčmách hlupé slová iných korheľov, alebo rozumkuvanie židové, ako evanjelium, ničím nepomôžeš, lebo ten kroz pálené osprostivý, rozumu a zdravia pozbavený, na nič inšie neni súcí, len aby čím skôr sprostý život svoj niekde pri plote židovom skončil.

Ale Boh dobrotivý aj s kameňov je v stave vzkriesiť synov Abrahámových, totižto môže aj toho najzatvrdivejšieho korheľa na striezlyvého človeka premeniť, a keď v takom páde prozreťednosť božská nás vyvolí čo nástroj, buďme vždy ochotní a radostne podporujeme ciele božie. . . .

Pomimo už toľkých výhôd, ktoré pomocné spolky údom svojim poskytujú, ešte spomenúť musím aj nasledujúcú.

Pomocný spolok sriadiť sa môže aj ako potravný spolok (Konsum-Verein). Čo toto znamená? Poviem vám.

Sú mnohé také články, potrebné pre každodenný život, ktoré od iných si zaopatriť sme nútení, pretože ich sami nemáme, sami nedorábame, k. pr. víno, pivo, soľ, kože, rozličné látky na odev atď.

Na našich Horniakoch aj ten veľmi škodlivý obyčaj nastal, že ľudia, keď aj majú zbožie na múku nemelú, lež za levnú cenu predajú a múku kroz železnicu privázanú kupujú. A toto je velikánska škoda pre gazdu. Neberúc do ohľadu to, že z vlastného obyčia viac múky, otrubov dostaneš, ako pomerné za peniaze kúpiš, obzvlášťne na to musíme pozorovať, že múka dovážaná nezdravé čiastky v sebe majú, človekovi múka tu užívajúcemu nielen potrebnú silu a obživu nedá, ba ešte aj zdraviu škodí.

Nesvedomíť mlynári totižto starú, už splenenu fazulu, pokazený hrach, kukoricu melú a potom do múky obyľnej miešajú a tak chudobnému ľudu na kúpu predkladajú, a chudobný človek za drahé peniaze kupuje túto hnusnú miešatinu a pri tom ešte pišný je, že aj on už jie „biely chlieb, bielé halušky“. A predsa zdravší; viac potravy dávajúci je jeho čierny, domáci, ako s kupenej, bielej múky upečený chlieb.

Obyčaj teda kupovať dovážanú múku je veľmi zlý; však ale keď už ľud na kupovanú múku je naučený, nevyhnutne potrebné je či z ohľadu zdravotného, či z ohľadu šporovania, aby ľudia do spolku pomocného patriaci aj tuto si pomohli.

Jeli táto pomoc možná? Je.

Všetci údovia spolku sa zhromáždia a udajú koľko múky im je potrebné. Obratia sa na nejaký mlyn kresťanský, s ktorým spravia záväzok, že len dobrú, čistú zbožovú múku prijímajú, v opačnom páde múku nečistú na útraty mlyna spätky pošlú; jestli múku peniazmi hotovými platia, koľko dostanú škonto t. j. koľko spustí s ceny múky atď; lebo to každý dobre vie, že keď 100 metrov tovaru nejakého kúpim, lacnejší ho musím dostať, ako keď len jeden meter vezmem; aj to vie tiež každý, že kupec pri väčšej summe, keď hotovými peniazmi platíme, vždy isté percenty spustiť musí.

Keď údovia spolku peňazi nemajú, spolok sám vyplatí dlhobu, lebo už v tom páde účinkuje ako spolok potravný (Konsum-Verein).

Keď jedon wagon múky koštoval 530 zl. dostane ho potravný spolok za 480 zl.

Takým spôsobom 50 zl. zostane vo vačku tých, ktorí múku potrebujú a kupujú.

Neni-li to tiež pomoc pre údy spolkov pomocných?

Üreghy.

Pre pohorelcov Prostredného-Sliača v Liptove:

Jozef Maššura farár v Liptovských Lúčkach

poslal: 5 zl.

Naša zástava.

Hore, hore bratia ten vznešený prápor,
Nechže sa ukáže ten hrdinský tábor,

Za vieru, za Krista!

Nechže raz uslyšia tie kacirstva besné,
Že dedictvo, práva stroskotať nám nesmie

Prekliata ohyzda.

*Nechže raz uvidia tu zástavu lesklú,
Vzdorujúcu víchrom, divým hromom, vreskú
Vzbúreného pekla!*

*Nechže raz pocíta, že v svedomia chráme
Horlivosti tvorby nikda nerozláme
Podlosť pýchy vzteklá.*

*Hor bystrí junáci tú zástavu jasnú,
Ježišom i cirkvou ozdobenú, krásnu,
Nech sa ihrá s vetry!*

*Nech sa v boje pustia pustošiace hajna,
Nech sa v krvi kúpe sila diablu prajná,
Keď Boha nešetří.*

*Hor ten drahý odznak s križom večnej slávy,
V ňomž miliónov nádej, potecha sa dlávi,
Blaho i spasenie.*

*Nech sa raz rozlíšti, nech sme raz na čistom,
Kto sa korí modlám, a kto s Jesu Kristom
Do války sa ženie.*

*Hor ten skvelý prápor, nech poznáme vrstvy,
Kto miluje cirkev, a kto čertu v hrsti,
Šibe, przní vieru!*

*Nech predstavia tváre oškľiví Judášia,
Čo kresťanstvo hádžu k nohám satanáša
Za peňazí mieru.*

*Hor ten svätý prápor, pozrime si ostro
Katolíckych lotrov nehanebné množstvo,
Čo za hávež hmusná!*

*Odháľme rytierov, ktorí hromžia križu,
A v prachu sa plaziac, židom päty ližu,
A v oči nám blížnia.*

*Hor ten božský prápor, dosť už krutej zlosti,
Čo bremenom, hrúzou lomí naše kosti
A svobodu sdiera,*

*Oceľujme prsia, rozžnime srdc ohne,
Kto nechce byť otrok, nech sa smelo pohne,
Bo plná už miera.*

*Hor zmužilé krdle ten hanený prápor,
Nechže sa ukáže ten Ježišov tábor,
Že žiť, mŕť sa chystá.
Žiť s víťazstva palmou, užiť pokoj sladký,
Vycediť krv prúdnou do poslednej kvapky
Za pravdu, za Krista.*

Z kade ruka z kade noha.

Tak ho našli na konci dediny, v zimnom čase. Trochu slamy bolo pod ním i nad ním a zvláštny div boží bol to, že nezamrzlo to ubohé stvorenie. Bolo by i zamrzlo, keď by tá dobrosrdečná zvonárka, ktorá išla drevo sbierať do lesa, nebola ho našla a domov zanesla toho malinkého tvora.

Malinké dievča bolo to stvorenie. Sotva malo niekoľko týždňov a už je obetou najohavnejšieho hriechu. Obetou je hriechu nevďačnej matky.

Zvonárka, Eva Duševná, opravdu zarazila sa, keď otiepku slamy chcela vziať domov na oheň a v nej našla jedno malé dievča.

— A ty dušičko, ako že si sem sa dostala? . . .

Ver by bolo povedalo, keď by bolo vedelo mlúviť. Ale jedon malý tvor, ktorý sotva má niekoľko týždňov, ako že povie, odkiaľ prišol.

Ani veľmi nevyšetrovala Duševná Eva, či je oné dievča. Pohlo sa jej srdco a hneď si pomyslela na svoju malú Ilku; ktorá veru tam odpočívá vo velušovskom cintore. A veď i táto tak nevinná bola, keď umrela. Nuž ale Pán Boh tak chcel. Malého andelčeka mal zapotreby. Ilka však práve taká bola, ako andel.

Duševná Eva zakryla do zásterky „tohoto malého pangarta“ a niesla domov pánu Duševnému.

Gašpár Duševný nielen podľa mena, lež i v skutku bol duševný. Vďačne videl toho malého červíka. Veď, keď nám ho Boh dal, čože by sme my proti nemu boli, — riekol. — Vychovaj ho ženo! . . . ty sa tomu rozumieš. Veď len dá Boh nečo i pre to malé.

Ako také najdené dieťa, pán farár ho i pokrstil na Anežku. Krásne je to meno, dobré meno, pre jedno nevinné dievčatko súce. Anežka potom krásne rástla na radosť svojim pestúnom. Bezstarostne prežila ten zlatý detinský vek, na ktorý my starší s veľkou radosťou sa rozpomínáme.

Zvonár Duševný mal príbytok na konci dediny a takto ver malá Anežka trávila čas bez kamaratiek. Poshovárala sa s cickou, s motýlkami, ale najlepšimi jej kamarátkami boli oné biele holuby, ktoré každodenne krmila čiernym chlebom. Mala k tomu dobré srdco, prečo by to nebola urobila.

Blažená bola. Žena Eva nazývala ju »svojou zorničkou.« Pán Duševný ale tak sporil krajciare tomu malému „chrustovi“. Keď potom bolo pospolu ich desať, kúpil jej za ne krásnu šatočku.

Za desať krajciarov síce nedajú veľkú šatku, ale malá Anežka i malej šatočke sa radovala.

Prišol potom čas, keď Anežka každodenne dost dlhú cestu musela konať. Za deň dvakrát. Anežka počala do školy chodiť.

Od tohoto času vkradol, sa jej do srdca žiaľ. Vtedy sa naučila plakať. Jej usilovnosť, jej držanie sa urobilo závistníkmi jej kamarátov. I preto hnevali sa na ňu, že v zlom nedržala s nimi. Keď potom iní nečo zlého vykonali a pán učiteľ sa to dozvedel, to hneď povedali na Anežku, že ich zažalovala.

Jedon krát pán učiteľ s hrozným hnevom prišol do školy. Nekto ho rozhneval. Anežka vedela, kto bol toho príčinou, ale preto neprezradila. Pán učiteľ sa predsa dozvedel.

Vinnikom bol syn notárov. Bol potrestaný, ale preto malú Anežku pokládal za zradcu. Po škole išol k Anežke a len toľko jej povedal: — ty z kade ruka, z kade noha. Ani otca, ani matky nemáš, a predsa na iného sa zajedaš.

To bolo dosť. Anežka už toľko vedela, že tomu porozumela, čo to znamená, keď je niekto z kade noha, z kade ruka, keď ani otca, ani matky nemá. Rožek zásterky si tam tiskla k očám. Slzy si z tadiaľ utierala, slzy bolesti. Posavď ešte nikdy neplakala. A to jest, keď i plakala, nevedela že prečo?

Išla domov. Tam potom položila hlavu na podolok ženy Evy Duševnej a plač pokračovala.

— Nuž čo že ti je, dušičko moja? kto ti čo urobil, snáď pán učiteľ? Malá Anežka zarosenými očami hladela na svoju pestúňku, ako by odtiaľ bola chcela vyčítať, že či tieto dobrotivé oči sú-li to oči materinské?

Ale veru odtiaľ málo vyčítala. Tak prívětivo ony hladely, ako by byly očami dobrej matky. — Oj, povedzte že mi moja milá mamičko! — vypukla malá sirota — či ste mojou vlastnou matkou?

Ťažko bolo na to odpovedať. Eva Duševná ešte nikdy neluhala. Ešte lepšie pritiskla malú Anežku a len toľko povedala:

— Nie som tvojou matkou, ale preto si z mojho srdca pošla, o mnoho lepšie ňa milujem, nežli tvoja vlastná matka, ktorá ňa opustila . . .

Viac nerekla. Na čože by i bola viacej povedala, malá Anežka dosť rozumela. Divno je, to malé dievčatko mnoho z toho rozumelo.

Z kade ruka, z kade noha, z kade ruka, z kade noha ustavične jej znelo v ušách. Ešte keď na druhý deň zlaté slnko so zlatými paprškami jej oči otváralo, ešte i vtedy porád jej v ušách znelo toto slovo: z kade ruka, z kade noha.

Čas, tento dobrý lekár, všetko zahojí. Buďto zahojí, buďto len omami, zabudnúť učí na jeden čas; i Anežka zabudla, že je ona z kade ruka, z kade noha.

Vyrástla vo veľkú dievku, v krásnu dievku, i oprela sa na nej oči mládencov v dedine. Zvláštne jej bol náchylný syn richtárov Adam Krovský. Bol krásny, vysoký mladík. Keď bol v práci alebo vo sviatočnom, rovne pozeralo za ním každé dievča v dedine. K tomu bol on ešte jediným synom pána richtára, ktorému v tom čase šesť volov vychádzalo z dvora.

Anežka nemôhla sa zdržať, aby pozdrav krásnému Adamovi nedala naspák. Z pozdravu stala sa postávka, a ver keď i Pán Boh tak chce, z Anežky a Adama bude krásna pára. Ale Pán Boh tak nechcel.

Na úbohej Anežke zostala kľatba jej narodenia a to bolo jej záhubou. Už tak ďaleko byly tie dve milujúce sa srdcia v známosti, že už sa môhlo myslieť i na sobáš, keď jeden nenadály pád pomiatol, pokazil blaženost tých dvoch milujúcich sa srdc. Prišol čas ohlások. Pán farár žiadal rodný list. V tomto ale to stálo, že Anežka neni dcérou Duševných, lež taký najdený pangart, z kade ruka, z kade noha.

To sa dozvedel i Adam Krovský. Srdco mu tak stisklo na tento chýr, že sa náhle pukne, keď by nebol mal takú tuhú povahu. Cítil, že otec mu len nedovolí vziať také dievča, ktoré i konečne. . . Boh vie, či ja je. I ako žeby to urobila, strpela rodina Krovských, keď majú zemánsky nápis, a ich dedo v 1832-ročnej reštaurácii bol služným. Hneď on dá svojho syna za jednu z kade noha, z kade ruka.

Adam Krovský od toho času, jak sa dozvedel, i veľmi vyhyboval Anežke. Nie ako by ho srdco nebolo k nej ľahalo, ale ponač sa otca bál, ktoréhožto vôľu a prisnosť znal.

V jeden jarný podvečer, keď všetko tak krásne, tak usmievavé bolo na poli, v hájiku, posledný kráľ sa sišol Adam s Anežkou. Rozlúčia sa. Tak s plačom a nárekom sa rozlúčil Adam s tou, ktorú ľúbil. Na ozaj,

keď by sa mu i srdco puklo nemôhol by inú ľúbiť, ako tú z kade ruka, z kade noha. Také krásne svetlé oči, červené pery, vlúdny pohľad nemá nikto v dedine, a predsa . . . keď pán richtár to nechce, ani jeho syn to nesmie chcieť. A ver jak ju on ľúbil tú sirotu z kade ruka, z kade noha. Svedkom bol toho ten veľký jahodník na konci záhrady, pod ktorým toľkokrát blúznili o láske, o žiali.

O malom príbytku, o maľom rodinnom kruhu, v ktorom toľko blaženosti a radosti bude prebývať. A ejhla.

Na vysokomyseľnosti otcovej, a hrdých rodičov zničí sa blaženost jednej mladej páry. A prečo? Ponač matka toho dievčata, ktoré na toľko ľúbi, zhrešila. Odmrštla ovocie svojho hriechu, aby si česť zachránila.

Zničila blaženost, nádej, radost a bolest zasadila do dvoch útych srdce.

Že jak hlboký žiaľ prebýva v ľudskom srdci, keď sa ono musí cítiť. Prvý a posledný božsk dal Adam Anežke. Snáď ani by nebolo bývalo sloboda, ale keď tak veľmi a tak opravdive sa milovali jeden druhého.

Zaznelo i posledné „Boh s tebou,“ a potom nebolo sloboda viacej jeden druhého ľúbiť, ako keďby veru možno bolo srdcu rozkázat. A ver mnohokrát chcú rozkázat tí nesmyselní rodičia, ktorí nie náklonnost svojho dieťaťa, lež chosen, majatok, záujem do povahy berú.

I Adam Krovský rozkázal svojmu synovi.

Rozkázal mu, aby ľúbil Borku Maznavú, dcéru to zámožného gazdu. A veru Borka Maznavá nebola ani pekná, ani dobrá gazdiná, lež tieto mnohé chyby prikrýje veľké dedictvo, čo Borka dostane, keď sa vydá.

Túto musel ľúbiť Adam a ponač ho rodičia na poslušnosť privikali, a i bál sa, že ho otec vytvorí, ale najviac preto, ponač mu srdco tak sa utypilo, že už ani nevedel, i ako to má ľúbiť, neodporoval tomu.

Fašianky doniesly svatbu. Bola krásna, skvelá, ako sa to môhlo očakávať od bohatého Maznavého; veď Borka bola jeho jediná dcéra, i prečo že by jej k vôli neučinil všetko.

Taký krásny jarný deň bol, keď šli na sobáš. Slnecni deň, a i zvedavost, a snáď i jej srdco vyvábily úbohú Anežku z chalupy na konci dediny. Ale jako jebo Anežka vyzerala?

Za jeden rok žiaľ jej opravdu hlboké vrásky nafahol. Darma ju tešila, tíšila matka Eva. Nepomôhol jej liek, totiž potecha. Zo dňa na deň ostala chatnejšou a len tak živorila.

V sobášny deň naposledi zabehla jej tvár krvou a dostala naspák tú krásnu červenú barvu, ktorú nám blaženost na obličaj malúva; oči sa jej ešte raz ohnivo zablišťaly a bola tak krásna, tak oduševnená, snáď ešte krásnejšia nežli tá v hodbábe a pasománoh oblečená nevesta.

Oblekla si krásne biele šaty, veď i ona je nevestou, ale nevestou smrti. I ona šla na sobáš. Práve dobre prišla. Dosť za včas prišla, aby videla na bladej tvári Adamovej neblahý cit, smútok. A ešte keď Adam na Boha, Blahoslavenú Pannu a všetch svätých prisahal, že bude brániť, milovať, opatrovať tú, ktorú ľúbiť nemôhol . . . tak podobala sa jeho prisaha kľatbe. Kľatbe, v ktorej preklína svoje narodenie sa, svoje nešťastie a zapríčiniteľov toho.

Anežka všetko toto videla. Videla, že Adam ešte vždy len ju miluje. Ach, tak by bola ľúbila k oltáru sa rútiť a tam medzi náručím toho mládencu rozpovedať, že ho ľúbi . . . nekonečne . . . ešte i za hrobom.

Na toľko bola rozdráždená, že nevedela, kde je a tak sa tiskala po medzi ľuďmi, ako rozum bola pozbyla,

Svatobníci za jeden čas s pofutovaním pozerali na Anežku, vedeli, čo ju bolí. Nekto ale už zunoval ten stisk, a len toľko povedal: nini z kade ruka, z kade noha.

Toto jedno slovičko prebralo Anežku. Odišla, krásne, ticho, bez toho, že by slovo bola preriekla.

Len tak jej v hlave hučalo. Myšlienky sa jej pomiatly. Hneď sa usmievala; zas sa smiala alebo v nárek vypukla. Medzitým hovorila: z kade ruka, z kade noha, z kade ruka, z kade noha.

V takomto duševnom stave prišla do dvora Duševných. Tam potom na krk Duševnej sa ovesila a tak so smiechom hovorila, že je ona z kade ruka, z kade noha, — že je len na posmech a hanbu každému.

Veľmi sa dívala tá dobrá žena, keď Anežku v takomto stave videla. — O Bože, čo sa len stalo tomu dievčaťu — vzdychala si, kojila hu. Všetko na darmo, porád len to hnala, že je ona na posmech dediny. Že ide zo sobáša, ale že ju tam zanechal mladoženich, ponevác je ona z kade ruka, z kade noha.

— Poď sem, dcéro moja, poď! — volala dobrá žena tú nešťastlivú. — Neni si ty z kade ruka, z kade noha, si mojou dcérou, milou mojou dcérou. Príď k sebe moje nešťastné dieťa.

Anežka hrozne sa rehotala a dala sa viesť do chalupy. Tam potom musela si ľahnúť. Dobrá Duševná bežala pre šalviu, aby jej urobila kojivého čaju. Očula, že je to dobré, že kto nemôže zaspáť že toho uspi.

Ubohá dobrá ženo! nie že zaspáť nemôže Anežka, lež duševný jej stav je nespokojný. Na to ale len máloktorí lieku znajú.

Šalvia pomôhla, Anežka zaspala. Dlhé časy netrval jej odpočinok. Keď tma nastala v dedine, zrazu sa zo sna ztrhla. Všade bola veľká tichosť. Niekdy, niekedy štekot jedného psa alebo zvuk muziky zanašal nočný vietor. Vo svatobnom dome sa veselila. Adam Krovský potancúva si s mladou ženkou.

Anežka ticho zišla z postele. Mesiačik vľúdno svieti do malej izbetky. Tam pristúpi ku posteli ženy Evy, jeden božsk, vrelý božsk vtiskne na zvädlé rty a potom preč, von na slobodno, do svatobného domu.

Domáci pes díva sa na tú bielu popri ňom bežiacu postavu. Ľudia, ktorí po tme domou sa mocú, prežehnávajú sa, lebo si myslia že mátohu vidia, a veru to je len jedna pošialená.

Tak beží Anežka na prostred cesty. Košelu jej pofukuje večerný vietor a vlasy roztrasené za ňou lietajú. Beží, ale zrazu postojí. Mätko znie flauta, tancujú nevestin tanec.

Tam sa prikradne pod okno. Napne sa na prsty a tak hľadá, ako tancuje tá druhá, ktorá je bohatá, a neni z kade ruka, z kade noha. Bláznivo sa zarehoce a odprchne. Noční hlásnik ju vidí, a kýva hlavou a len toľko povie: — Nebude šťastia na ženbe Adama Krovského, keď ešte i mátohy v tejto noci chodia.

Tá „mátoha“ ale beží, cez hory doly. Šaty jej potrhaly šípy trne. Nekdy sa jej koleno sekne, ale ona porád ďalej beží. Snáď zo sveta chce vybehnúť. I vybehla.

V tmavej noci padla do jednej štrkovej jamy. Polámala sa, na druhý deň tak ju vyťahli mrtvú, keď išli pre štrk.

Pochovali ju. Nakopili nad ňou hrob. I krížik jej zapichli naň a len to naň napísali: z kade ruka, z kade noha. Ešte i po smrti bol kliatbou hriech ľahkomyselnej matky.

Krivánsky.

CHÝRNIK

— **Detská nemocnica v Prešporoku.** Po tieto dni mesto Prešporok oddalo novovystavenú detskú nemocnicu dobročinnému spolku ženskému. Pri slávnosti bola prítomná aj arcikňažna Izabella. Nemocnica vystavila sa z obetovavosti kráľovskej rodiny, mesta Prešporoku a tunajšej sporiteľne.

— **Milostivý cár.** Mikuláš II. cár z príležitosti svojej svatby 26-ho novembra pôžičky zo štátnej pokladnice kozákom v núdnych rokoch dané a posavád ešte nezaplatené úplne odpustí. Tieto pôžičky učinia asi štyri milióny rubľov. — Sedliakom, ktorí v núdne roky od 1890—91 zo štátnej pokladnice dostali pôžičky, tri štvrtky dlžoby odpustí; ďalej väzňom v žalároch odpustí polovicu ešte pozostávajúceho trestu.

— **Morfínová kňažná.** Rozišol sa chýr, že Valdemár dánsky kráľovský princ zamýšľa sa rozsobašit so svojou ženou. Z Kopenhágu včul ten chýr vyvrátili, k čomu zavadala tá príčina príležitost, že oná kňažna užívajúc morfium pomätená je na rozume a preto pravdepodobne dajú hu do niektorého francúzskeho liečivého ústavu.

— **Vojanský biskup v Ružomberku.** Dr. Kol. Belopotyczko vojanský biskup prišol tieto dni do Ružomberku na návštevu svojho rodného mesta a tam bydliacej jeho rodiny.

— **Vyslobodený missionár.** V Strednej Afrike r. 1889. divé kmény boly zajaly, viac missionárov a odviedly ich do zajatia, kde všetciia vyjmúc pátra Rossignoliho následkom podstúpených trápení pomreli, ale Rossignolimu po tieto dni podarilo sa uprchnúť zo zajatia a šťastlivo dostal sa k anglickému vojsku.

— **Zlatá svatba.** Na Hornom-Szöllóši v nitrianskej stolici minulú nedeľu slávilí 50-ročný sobáš Ján Šafár a Erža rodená Hlinka. Ku slávnosti tejto sprevádzalo ich 7 detí, 31 vňukov a 4 pravňuci do chrámu Božieho. Starci títo zdraví sú a pri svatebnom obede, ktorý u pána farára bol veselo sa cítili.

— **Vražda.** V Görbede, v biharskej stolici vážneho statkára Sigismunda Adlera po zlodejský zastrelili, tak, že na skutku zomrel. Zločinc je dedinský richtár Juraj Laza, žandarmeria oddala ho súdu. — Pekný príklad.

— **Voľba.** Vo zvolenskej stolici v jednej obci menuje sa Medzibrod, hrozne kortešoval tamejší pán richtár, ktorý proti zákonu, je spolu aj krčmárom, vzdor tomu že syna má za kňaza a občanov všetkých dobrých katolíkov, predsa proti svojému katolíckemu presvedčeniu nie len že svoj hlas dal za Csákyho, ktorý prijal mandát za ablegáta v brežňanskom okrese a ktorý už dosiaľ veľa škodil katolíctvu, ale aj občanov dal zavolať dva rázi pod pokutou do svojho domu a núfil ich hlasovať na toho, od ktorého už po predku dostal pár zlatých na víno, ktoré tieklo zo suda do hrdla — ani voda zo skaly pre Izraelitov na pustatine. Smutné časy žijeme, predsa je to už hrôza čo sa robí vo svete.

— **Žid zradca vlasti.** Vo Francúzsku pochytili jednoho delostreleckého kapitána pri zrade záležitosti vojanských. Zradca menuje se Draifus a dľa náboženstva patrí ku židom.

— **Jedon muž, štyri ženy.** Jozef Šnicer 57 rokov starý dozorca fabriky, vlni vzal si za ženu 19-ročnú Martu Blaškovič. Túto novú páru hneď z počiatku zastihla veľká neprijemnosť. Vyšlo na vrch, že Šnicer už

štyrom ženám prisahál večitú vernosť, z ktorých tri zomrely, štvrtá ešte žije a je zákonnou manželkou Šnicera. Táto v poriadku bola prvou, menom Katerinu Leá. Šnicer nedál sa s ňou podľa zákona rozsobášiť, a vzal si druhú Martu Holzmann. O dva roky táto mu zomrela, potom vzal si Johannu Német, s ktorou o desať rokov dal sa zákonne rozsobášiť, a vzal si štvrtú, ktorej mena ani po dnešnej deň nezná. Budapešťanský trestný (kriminálny) súd odsúdil ho za štvornásobnú bigamiu na jedenásť mesiacov do žalára. Obžalovaného nikde nemohli nájsť, snáď ešte i včul niekde nové lúbanky si poživa.

— **Tá nešťastná pálenka.** Dvaja sedliaci z Frialdu (trenč. st.) 24. novembra poberali sa na voze domov zo Žiliny. Aby na ceste neprechádzli, najprv u žida dobre nazreli do sklenice. Pálenka dobre ich rozhrievala na toľko, že sa do zvady a potom do nožov popustili. Rozohriatá krv až potom sa im utišila, keď si do rúk, stehien dobre popichali; ba jeden z týchto dvoch ohňokrvných kamarátov tak má pustenú žilu na krku, že ležať a rozmýšľať musí nad pálenkou v špitáli; druhého zase žandári vzali pod opateru.

— **Nebezpečný štrk.** V Čeklási v prešporskej stolici strážnik železnice pred príchodom vlaku odohnal niekoľkých chlapčískov, ktorí na železničnej dráhe hráli sa so štrkom. Keď vlak odkúril, zbadal strážnik, že vlak niekoľko štrkov a kúskov železa rozmiaždil. Šťastie bolo, že nákladný vlak išol napred, a potom dvorný vlak, ináč tento s veľkou rýchlosťou idúc, bol by sa vyklznul.

— **Aké majú židia modliace knižky.** Na deň smierenia, ináč súdny deň rečený, jeden žid v Budapešti vytiahol si z vačku noviny miesto žalmov, a so susedom svojim diškurovať sa počal, akú majú cenu ovce, svine, kože atď. Nepobožných dvoch židov týchto, vysotili von zo synagogi.

— **Diósgyörská papiereň zhorela.** Po tieto dni v diósgyörskej papierni vypukol oheň, ktorému ak stroje, tak aj všetky zásoby padly v obeť. Škoda obnáša vyše 10 tisíc zl.

— **Švárnny lekár židovský.** Od Turč. sv. Martina chýry idú o jednom švárnem lekárovi židovskom. Poctivé meno jeho jest Simon Klein a figliarstvom svojim tak ďaleko to dovedol, že ho v Nepaloch za okresného lekára vyvolili, bárs svedectvo (diplom) lekárske nevedel preukázať. Okresný slúžny doliehal na pána doktora, aby do 1. novembra svedectvo predostrel. A pán doktor židovský, keď si nevedel poradiť, pekne-krásne ufujazdil. Teraz ho i vrchnosti vojenské stihajú, lebo si pán doktor krásne svoje nohy i v šatách vojanských lekárov vystieral. Oplakáva ho i jedna švárna Ráchela, s ktorou mal dostať mnoho tisícov. Pánu doktorovi najviac je vraj ľúto za touto švárnou, teraz opustenou Ráchelou.

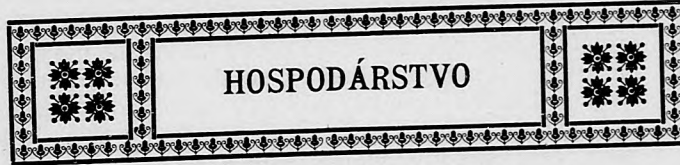
— **Nesvedomitý pravotár.** Julo Šauer žid, pravotár v Žiline 6 rokov držal u seba istú kúpnú, pre sirotu s ťažkosťami spojenú záležitosť jednej chudobnej vdovy, bez toho, žeby strániva jej sriadenia krížom slamy bol preložil. Keď úbohá vdovička nemohla sa prevedenia svojej veci dočkať, konečne zpiatky žiadala písma a vynaložené výdavky. Písma dostala tak, ako ich pred 6 rokmi bola odovzdala. Lež vynaložených 13 zl. darmo pýtala. Tie vraj fiškál vtedy strovil, keď skrz vyzvedenie sa veku sirotu do Trenčína cestoval. Divné to cestovanie, keď pán fiškál doma na pohovke sedí a ubiedenú vdovu nič pre nič o 13 zl. ošudi. Čudujeme sa že okabátená ženička neudala toho pána advokátskej komore, že by

ho po perí poznali a trochu svedomitosti mu nahnali. Keď sa takéto veci dejú, kde je žid pravotár, čo sa tam môže stávať kde nielen pravotár žid, ale i okresný notár žid, kráľovský notár žid, rychtár žid, lekár žid, ba i katolíckych fár a kostolov patrón žid. — Katolícki priatelia! varujte sa ako diabla nesvedomitých advokátov židov, a jestli ste nútení s dákou záležitosťou fiškála hľadať, obráťte sa na pána Jula Švertnera, statočného to a svedomitého katolíka pravotára v Žiline, ktorý vás poriadno obslúži a nikdy neoklame.

— **Cestu zastál železnici.** Hrozného prípadu boli svedkami, — ako sa píše zo Sv. Jura v prešporskej stolici — cestovatelia vlaku. Na šínoch stál jeden mladý človek, smelo očakávajúc naproti sebe bežiacu železniciu. Vodič vlaku myslel si, že chce byť samovrahom, ale uspokojil sa s tým, že kývnul tomu na šínoch sa tulajúcemu. Ale ten mladík sa ani nepohnul. V následovnom okamžení mašina zachytila toho nešťastlivca, ale podivno, nerozmiaždila ho, lež z hora mrštila ho do jarku. Cestovatelia s hrôzou videli, jak skáče to krvavé telo do hĺbky. Na pomoc mu bežiaci ľudia našli ho bez seba, menuje sa Michal Fangl a má 19 rokov. Železnica odtrhla mu pravé rameno. Nešťastníka zanesli do prešporskej nemocnice.

— **Uvarené nemluvniatko.** Vo Veľkom-Atáde v šomodskej stolici pridál sa hrozný pád. Žena jedného povrazníka na 4 ročné dievča sverila, aby, pokým ona vonku prácu vykoná, zoblíkla svoju malinkú sestričku, ktorú matka chcela okúpať. Dievča vykonalo rozkaz, ale spolu i položilo nemluvniatko do vody ešte celkom vrelej, kde medzi hroznými mukami zomrelo.

— **Cirkevné náradia,** umelecké výšivky, kostolné a spolkové zástavy, ruchá ku sv. omši, oltárne obraze a na krížovú cestu ligotavé sviečne, biele šaty, milostné predmety, a modlitebné knižky sú k dostaniu u Szütsa a jeho spoločníka, dvorných to dovážateľov kardinála arcibiskupa a primáša uhorského, ktorých my tu vrúcne odporúčame. Soznamy ceny posielajú sa na žiadosť z darma.

HOSPODÁRSTVO

Obilná rozhoda (Krizis).

Uhorsko je taká krajina, kde i žatva je politickou otázkou. Ale obilie a politika, nikdy neprišli v taký úzky sväzok jedno s druhým, ako práve dnes, keď obilné ceny mimoriadne dolu padať hrozia.

Jakokoľvek neistou môžu vyhlašovať povahu hospodárskeho dorábania v Uhorsku, vynímajúc veľké a mimoriadne živelné nehody, vôbec vždycky možno istotne rátať na strednú úrodu. Odchýlky jednotlivých krajov obyčajne jedna druhú vyrovnajú, tak, že strední výsledok skoro nejako veľmi sa nekláti. Príčinou tohto je dvojnásobná vlastnosť zeme, z ktorých jedna je banátska dobrá čierna zem, keď len každý tretí-štvrtý rok dá úrodu a v rokoch medzi padajúcich celkom neúrodnou ostane, gazda je v stave v hospodárstve rovnováhu udržať; druhá ale žilovatá piesočná pôda mienaj citlivá súc naproti povetným vlivom, keď i mimoriadnu úrodu zriedka, alebo i nikdy neposkytuje, lež svoju dobrú strednú každý rok rovnako donáša. Na isto tedy možno asi vziať, že keď našej vlasti v

dorábaní obilia rozhodá hrozí, tá sa nie z vnútra, z dorábavých pomerov vytekavo, lež jedine z vonka, z cudzozemských tržísk môže očakávať.

V tomto okamžení za takúto rozrodu možno považovať náramný úpadok ceny, ktorý asi od desiatich rokov naše obilie potlačuje. Pred desiatimi rokmi ešte na budapeštanskej tovarnej burze metrový cent pšenice za 9 zl. 65 kr. — 10 zl. 5 kr. sa predával, kdežto dnes za 6 zl. predávajú. Vezmime to klesanie ceny vôbec len za 3 zl. a povážme si, že v celom Rakúsku-Uhorsku ročite asi 28 miliónov metrových centov dorába, nedostatok porovnané k predošlým rokom môže sa ceníť na 84 milióny zlatých.

I čože je príčinou tohoto mimoriadneho klesania ceny? sotva by sa mohlo porozumeť bez známosti cudzozemských tržísk. O Uhorsku však, ktoré je obzvlášťne roľníckou krajinou a väčšmi zo svojho obilia žije, len málokto vedia, že navzdor toho len siedme miesto zaujíma v rade veľkých krajín obilie dorábajúcich. Pred ním stojí, ako to tabuľka a mapa parížskej štatistickej spoločnosti skrze Bivorta vyhotovená a skrze burzu úradne uverejnená ukazuje (pravdaže vedľa ich pomernej veľkosti): Severná Amerika (so 130 miliónmi hektolitrov), Francúzsko (so 100 miliónmi), Rusko (so 80 miliónmi), Nemecko (so 42 miliónmi) a Taliansko (s 39 miliónmi, ani nepočítajúc sem novjšie ešte vykročené indickej pšenice. Toto do povahy vezmúc vysvitá, že my nestojíme na onom stupni hospodárstva ani v tomto ohľade, ako to mnohí snád sú náklonní myslieť, ktorí očuli, že za času Marie Terezie naši otcovia ešte i ošipané s ocelozrnovou pšenicou krmili. Čo je našou výhodou nad iných, záleží v tom, že naša vlasť v ohľade dobroty je na prvom rade, že najrýchlejšie môže prísť na trh a že majúť dost istú úrodu, ešte ani v tom páde nemuseli by sme sa obávať podstatného zdrazenia chleba, keď by sme zdvížením obilných mýt zavreli cestu donášaniu cudzozemského obilia.

Vidzme včul oproti tomu polohu cudzozemských tržísk a že jakú nauku môžu nám poskytnúť v záujme obrátenia na cenu nášeho krajinského dôrobku. Jeden zreteľ hodiac na štatistickú mapu, vidíme že najhlavnejšie obilie dorábajúce krajiny sú tie pod miernym podnebí. Tak na severnej pologuli južné vidieky Kanady a Spojené Štáty, celá Európa vynímajúce severné krajiny, celý stredný vidiek Asie a severná časť Afriky od Marokka až po Egypt. Na južnej pologuli zas juhoamerikánska Peru, Bolívia, Čili, Argentínska republika, Urugnay, Paragnay a južný kraj Brazílie, ďalej južný koniec Afriky, Predhorie, Dobrej Nádeje a krajina Natál, a konečne celý stredný a južný kraj Austrálie.

Zvláštny je to výjav, že na severnej, ako i na južnej polguli práve sú oné obilie dorábajúce kraje, kde najstarodávnejšie hniezda civilizácie možno poznať a kde i jedon iný veľký prostriedok pokroku, totiž kamenné uhlie najhojnejšie sa nachádza. Výmienkou v tomto ohľade je len Južná India, Kochinchína v Asii, ďalej Mexiko v Amerike, ktoré krajiny tiež ako známo mali svoju prastarú civilizáciu. Ale keď i nie obilie, miesto neho India a Kochinchína ryžu dorába, Mexiko ale kukuricu a banán, ktoré rastliny tiež obilie vy-nahradzujú.

V rovnom čísle asi 3600 miliónov hektolitrov obilia dorába ročite okršlek zeme. Z tohoto dostáva sa na 1200 miliónov obyvateľstva zeme po 3 hektolitery na hlavu, tedy o polovic menej, než koľko u nás sa stroví. Veru veľkú časť človečenstva tvoria oni, ktorým sa v najužšom smysle slova nedostáva každodenný

kúsok chleba. A ver u nás, — zvlášťne na hornatých stranách z pomedzi bývajúcich slovákov, rumunov každý ani neje chleba, a jestli že popri mňaniu sa mydla i trovu chleba môžeme považovať za merajúci stupeň vzdelanosti, vtedy Francúzsku prináleží zásluha najväčšej vzdelanosti, ponevác pomerne toto je tá krajina, ktorá najviac chleba stroví.

Keď sme vyššie o našej vlasti ukázali, že medzi štátmi najviac obilia dorábajúcimi len siedme miesto zaujíma, včul už i to môžeme istíť že v ohľade výnosu tiež nestojí na samom predku. Najväčší dorábateľ je Amerika, ktorá spolu i najviac obilia vynáša, ročite 30—60 miliónov hektolitrov, za ňou ide Rusko, s 15—20 miliónmi hektolitrov, europejské Turecko a dunajské krajiny spolu ročite 5—7 miliónov hektolitrov a len potom nasleduje Uhorsko a Austria, ročite 4—6 miliónov hektolitrov obilia ročite vyvážajúc na cudzozemské tržiská.

Tie vyššie pomery nad všetku pochybnosť sa zdajú dokazovať, a istota práve ohľadu nás je zarazivá, že v Európe sotva možno si len myslieť o stálych obilie vynosných tržiskách, aspoň popri včulajších podmienkach dorábania. Len v jednej alebo v druhej krajine nech sa pridá trochu slabšia úroda, čo na uhorský výnos za nejaký čas môže byť priaznivé; v riadnych okoličnosťach jediné Anglicko je to, ktoré ročite 35—45 miliónov hektolitrov obilia kupuje; donos ostatných krajín, ešte i Švajcka, to je naše najväznejšie tržisko, s 3—4 miliónmi hektolitrov je priveľmi malý. Už ale Anglicko, ktoréhožto obilné dorábanie americký závod zbil, navzdor tomu, že ešte pred päťdesiat rokmi i so siatím ono zaopatrilo nový svet, roku 1837. sám vrchní londonského Rothschildového domu tak sa vyjadril že »mnoho dobrého nečaká od Ameriky, ktorá ani seba samú nemôže chovať,« — Anglicko povedzme, ktorému tá zazrená Amerika tak narástla na krk, pravdepodobne prednosť dá už i vo svojom vlastnom záujme tej čer-venej, ocelovej indickej pšenici, z ktorej sa už usiluje múku uhorskej podobnú mieť. Čo sa týka Švajcka a Nemecka, ako ešte jedine do ohľadu prichodiace tržiská uhorského obilia, tam ho i tak len najradnej ako pri-miešanie ku svojej mäkkej pšenici upotrebujú.

Ináč sme my nie jediní, ktorým americký obilný závod hrozí. Anglicko, Francúzsko, Nemecko a Rusko tiež mnoho utrácajú v tomto závode, proti ktorému není možno vysokými mýtami bojovať, jestli že nechcú cestu otvoriť v páde jednej zlej úrody. Najpri-meranejšia cesta k premoženiu konkurencie je zdokona-ľenie plodov cestou hospodárskej učby, potom treba znížiť výdavky dorábania, ručnú prácu treba šetriť a mašiny rozšíriť, napraviť obchodné prostredky, lacnejšou urobiť dovážnú tariffu, stavať kanále, vystaviť sypárne a menšie hospodárske železnice ustrojiť.

Rozmary a žarty.

Hrozná dieta.

Veľká spoločnosť bola pospolu. Pod večerou jedon pán rozbil pohár, na čo malá Zuzka podvihne sa na prstoch a šušká svojej matke: Mamičko, práve ten požičaný pohár rozbil.

Podarená výhovorka.

On (pán a pani obedujú): »Ale Anežko, veď to jedlo ani k jedeniu není.«

Mladá žena: Ako je to len možno, veď v kuchárskej knižke stojí, že je to práve veľmi chutné.

Pred sobášom:

Mladoženich: (ku duchovnému otcovi). — Tedy budúci týždeň očujete moju poslednú vôľu, velebný pane?

— I prečože tak trúchlivo zmýšľate v podobnom okamžení? Či to neni váš sobáš, ktorý mám požehnať?

— Práve preto. To bude posledná vôľa, ktorú ja v ten deň vyjadrím. Od toho okamženia už nebudem mať svojej vlastnej vôle.

To sa srovnáva.

Sudca: „Vy ste už dlhšie časy vdovou?“

Žena za svedka: (veľmi zmätená) „Odkedy mi muž umrel.“

Opilec (ide domov pri mesiačku a rekne sám k sebe): „Dnes musím ale náležito byť dofatý, ani neviem, ako som prišol do Turecka.“

VYOBRAZENIE.

V svojom čase sme spomenuli nešťastlivý pád Viléma kráľovského arcikniežaťa, ktorý v lete s koňa spadnúc hrozou smrťou zomrel.

Vilém, kráľovské to arciknieža, bol veľkým majstrom nemeckého rytierskeho rádu, ktorý stav povždy s jedným kráľovským kniežatom treba zaplniť. Po jeho smrti Eugen kráľovské knieža stál sa veľkým majstrom rádu, ktorého dnes v pancierovom obleku veľkého majstra rytierskeho rádu predstavujeme.

Nemecký rytiersky rád roku 1128 povstal v Jeruzaleme, na opateru nemocných križových víťazov a na obranu svätej zeme Jeho údy, ako iné reholi, činili sľub chudoby, čistoty a poslušnosti. Keď kresťania svätú zem ztratili, rád utískol sa do Európy a hlavne v Nemecku sa rozšíril, kde ho panovníci veľmi rozsiahlymi statkami obdarovali. Jeho hlava večnú kniežatskú hodnosť a titul veľkého majstra nosila. Reformácia v Nemecku rád zkazila, jeho statkov olúpila a údy jeho po svete rozprášila, v r. 1809 v Nemecku ten rád prestal byť, jedine len v Rakúsku ostala jeho stára ústava, kde veľkomajsterskú hodnosť vždy jedno cisárske arciknieža nosí.

Eugen kráľovské knieža včulajší veľký majster teraz býva v Olomúci a pravde podobne i tam zostane, pretože, veľkomajsterská hodnosť neni viazaná k miestu. Predtým býval v Budapešti, kde sa veľmi dobre cítil a i uhorskú reč veľmi dobre hovorí. Vo vojsku je husárskym plukovníkom (Oberster) a súdiac o jeho vlohách skvelá budúcnosť ho očakáva.

LISTÁREŇ.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostániu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Na také listy, ku ktorým nenie pripojená poštová marka, osobytým listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Privigye. Š. O. Ďakujeme, že ste nás upozornil; u nás sa nikto neopováži nečo takého vykonať, ale to sa na pošte muselo stať, dáme pozor.

Modor. Modran. Tešilo by nás, keď by ste nás vašimi prácami i častejšie vyhľadal; vždy budú „Kreštanovi“ milé, lebo sú výborné; mnohí nás sice svojimi článkami navštevujú, ale čo že keď najčastejšie kritiku „Kreštanovú“ nevydržia.

Felső-Hámor M. J. chybujuce čísla sme poslali. Pravdu máte, nepriateľské ruky tu musia byť v hre!

Nagy-Szombat G. J. Ráče mená predplatiteľov z novu poslať. Pán Keszler Detto. Tót-Megyér B. I. Noviny ste preto nedostal, lebo z nápisnej pásky na pošte vyrezali vám meno obce.

Ocsaadnica L. J. Chybujuce čísla sme poslali, všetko je v poriadku.

Rovne Sz. J. Z počiatku októbra poslal ste 16 zl. zásilku sice máme, ale list s menami predplatiteľov sa ztratil. Ráče z novu ích mená poslať.

Budapešt. Seminarium. Všetko je v poriadku.

Nagy-Borove H. J. Dostali sme, ďakujeme! Schalkau-Schwiebus. Poroszország. Poriadky sme porobili.

Freiburg (Baden) S. J. „Tárca-Naptár“ je k dostaniu v kupectve Ede Jozef Rigler Budapest, Erzsébet-tér.

Vágszerez. Kralovics M. Do konca dec. 40 kr.

Gaspár Maczó. Pri premene bydla prosíme i nápisnú pásku zaslať!

Privigye. V. B. M. M. Všetko je v poriadku.

Lautrach (Voralberg) Sz. A. urobili sme poriadky.

Soóso F. M. učiteľ. Dostali sme.

Popfa. L. F. Noviny sú zaslané.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correspondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ích tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.60—6.90 zl. Raž 5.30—5.40 zl. Jacmeň: na krm 5.80—6.15 zl. do pálenic 6.40—7.15 zl. na várku 7.35—8.50. Oves: 5.85—6.25. Kukurica: 5.45—5.55. Proso: 5.90—6.40. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.00—11.50. Kop-nopné semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—9.—; tmavá 7.25—7.50 okruhlá: 8.50—9.—, drobná 9.50— tarkavá 6.90—7.00 šošovica 9—15. Hrach 7.50—9.00. Čistá 14.50.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 2.00—2.20. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.20—4.00. Lesné a horné seno 3.00—4.20. Slama. Na postielanie: 1.30—1.40. Žup 1.50—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 68—70. Lucerna 40—46 zl. Jarní ladník 6¹/₂—7 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 219 hospodárskych volov; 240 dojných kráv. Následovné boly ceny: Výborná pára volov do jarma do 340—400 zl. Dojné kravy: za jedon kus 70—135 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 2375 kusov oviec. Ceny: 10—15.— zl. za páru, a 17—21 za živý kilo. Sviný trh: za kilogramm 44—44¹/₂. V salašoch 27.940 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 30—33. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120 mc. Slanina 44.00—50., udená 49—50 zl.

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské
a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté
hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gröden

(v Tirolsku)

Ponevác ten sochár slovensky nevie, prosia sa všetci tí,
ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedonlierových sklenicách s
obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdske podivné zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdo-
bené dielo v krásnej plátenej väzbe 33
harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa
vyprávajú v Lurde na tom svetočýrnom
milostivom mieste od roku 1858 sa pri-
hodivšie podivnejšie uzdravenia, podľa dô-
kladného oznamu očítých svedkov, na
základe pôvodných správ zrovna z milo-
stivého miesta vzatých, čo najvrúcejšie
odporúčame. Môže sa obstaráť u hore
spomenutého

GUSTÁVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker.
Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.